

โครงการการสร้างพลังแกนนำชุมชนเพื่อป้องกันไข้หวัดนก จังหวัดลพบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขภาพและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

โปรแกรมการสร้างพลังแกนนำชุมชนเพื่อป้องกันไข้หวัดนก จังหวัดลพบุรี
(EMPOWERMENT PROGRAM FOR COMMUNITY LEADERS IN PREVENTION OF
AVIAN INFLUENZA, LOPBURI PROVINCE)

ทิพย์เนตร รายนีรัตน์ 4937473 PPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขภาพและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : มณีรัตน์ ชีระวิวัฒน์, Ph.D., นีรัตน์ อิมามิ, Ph.D.,
สุภาวดี บุญชื่น, Ph.D.

บทคัดย่อ

โรคไข้หวัดนกเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทยซึ่งการป้องกันและควบคุมโรคในระดับชุมชนที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดแนวทางการป้องกันควบคุมโรค การที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคได้นั้นจำเป็นต้องสร้างพลังของชุมชนให้มีศักยภาพเพียงพอโดยเฉพาะ การสร้างความรู้ การรับรู้เกี่ยวกับโรค การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันควบคุมโรค และการพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการสร้างพลังแกนนำชุมชนเพื่อป้องกันไข้หวัดนกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื้อหาของโปรแกรมเน้นสร้างการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ การสร้างพลังชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ แกนนำชุมชนจำนวน 21 คน และตัวแทนครัวเรือน 70 คน ของหมู่ที่ 3 ตำบลหนองผักแว่น อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ทำการเลือกตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดแกนนำชุมชนได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพในการป้องกันโรคไข้หวัดนกแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการกลุ่ม การระดมความคิดเห็นแนวทางป้องกันโรคไข้หวัดนกในชุมชน ดำเนินการถ่ายทอดความรู้และจัดกิจกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนกร่วมกับตัวแทนครัวเรือน ระยะเวลาจัดกิจกรรมตามโปรแกรม 10 สัปดาห์ รวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองโดยใช้แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า โปรแกรมการสร้างพลังแกนนำชุมชนเพื่อป้องกันไข้หวัดนก มีผลทำให้แกนนำชุมชนป้องกันไข้หวัดนก และตัวแทนครัวเรือนมีความรู้เรื่องไข้หวัดนก การรับรู้โอกาสเสี่ยงและความรุนแรงต่อไข้หวัดนก การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันไข้หวัดนก การรับรู้ความสามารถตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันไข้หวัดนกและพฤติกรรมป้องกันไข้หวัดนกเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ : โปรแกรมการสร้างพลังแกนนำชุมชน / การป้องกันไข้หวัดนก

EMPOWERMENT PROGRAM FOR COMMUNITY LEADERS IN PREVENTION OF AVIAN INFLUENZA, LOPBURI PROVINCE

THIPANET ROUYNIRAT 4937473 PPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORY COMMITTEE: MANIRAT THERAWIWAT, Ph.D., NIRAT IMAMEE, Ph.D., SUPAWADEE BOONCHUEN, Ph.D.

ABSTRACT

Avian influenza is one of the important public health problems of Thailand. Effective and efficient prevention and control programmes in the community depend largely on the participation of the community in determining the prevention and control strategies. In order to get the community to participate in the prevention and control program it is necessary to empower the community to have adequate capacity, especially the development of knowledge, perception about the disease, perceived self-efficacy to prevent and control the disease, and skills development, through participatory learning activities. This quasi-experimental research was aimed to study the effects of a community leaders empowerment program on avian influenza prevention through community participation. The contents of this program emphasized the development of perception by applying the concepts of Health Belief Model, community empowerment, and community participation, with the aim to develop Avian influenza prevention behavior. The samples were composed of 21 community leaders and 70 household representatives of Village 3, Nongphugwan Subdistrict, Taluang District, Lopburi Province. The samples were selected in accordance with the criteria set. The sampled community leaders had participated in the capacity development training program on avian influenza prevention, emphasizing participation through group process, brain-storming to find avian influenza prevention measures in the community, dissemination of knowledge, and organizing avian influenza prevention activities with the household representatives. The program lasted for 10 weeks and the data collection was done before and after the experimentation by the interview.

The research findings showed that the community leaders empowerment program for avian influenza prevention was effective in making the community leaders for avian influenza prevention and the sampled household representatives gain a significantly higher level of knowledge of avian influenza, perceived susceptibility and severity of avian influenza, perceived benefits and obstacles of performing avian influenza prevention behaviors, perceived self-efficacy to perform avian influenza prevention behaviors and avian influenza prevention behaviors, compared to before the experiment ($p < 0.05$).

KEY WORDS : COMMUNITY LEADERS EMPOWERMENT PROGRAM / AVIAN INFLUENZA PREVENTION

146 page